

Vårrybs – odlings- och utfodringsförsök

Rybs är en oljeväxt med relativt kort tillväxtperiod som därför är möjlig att odla till mogen skörd även i norra Sverige. Syftet med projektet var att utreda förutsättningarna för odling av vårrybs i Norrbotten och Västerbotten. Detta gjordes genom besök hos rybsodlare samt sammanställning av råd från olika skrifter. Nedan ges exempel från innehållet i den rapport som projektet utmynnade i:

Jordbearbetning och sådd: Fröna är små och kräver grund sådd.

Gödsling: Oljeväxter är känsligare än spannmål för brist på näringsämnen.

Plantans utveckling: Enligt sortförsök har SW Petita en mognadstid på 109 dagar.

Ogräs och ogräsbekämpning: Väletablerade oljeväxter är konkurrenskraftiga mot många örtogräs.

Sjukdomar och skadedjur: Det finns risk för växtföljdssjukdomar och oljeväxter bör inte odlas på samma fält oftare än vart 5–6 år.

Pollinering: Rybs pollineras främst av vinden men insektpollinering ökar avkastning och kvalitet.

Avdödning: De flesta odlare direkttröskar, men för att utjämna mognaden kan grödan strängläggas före skörd eller avdödas kemiskt.

Tröskning: Vid skörd bör vattenhalten ha sjunkit till 15–20 %. Om mer än en tiondel av fröna är gröna inuti är det för tidigt att tröska.

Avkastning: I denna studie var medelskörden ca 1300 kg/ha, men variationen är stor.

Torkning och lagring: Oljeväxtfrön är lättare att torka än spannmål, men svårare att lagra. Det är mer bråttom att torka eller kyla fröna efter skörd än när man tröskat spannmål.

Rensning: Fröna måste rensas men detta kan delvis ske i samband med torkningen.

Frönas kvalitet: Vattenhalten vid försäljning bör vara högst 9 %.

Foto: Gun Bernes, SLU

Avsättning och ekonomi: Det finns god avsättning för torkat rybsfrö, och efterfrågan även på presskaka och rybsolja. Nästan alla de tillfrågade lantbrukarna menade att odlingen går ihop ekonomiskt och att de mest troligt skulle fortsätta med vårrybs även kommande år.

Läs mer

Bernes, G., Gustavsson, A-M. 2016. Odling av vårrybs i Norr- och Västerbotten – fältstudie och odlingsråd. Rapport från institutionen för norrländsk jordbruksvetenskap, 2016:3. <https://pub.epsilon.slu.se/13583>

Bernes, G., Gustavsson, A-M. 2016. Vårrybs – en intressant gröda i norr. Nytt från institutionen för norrländsk jordbruksvetenskap, nr 5. <https://pub.epsilon.slu.se/13658>

Regional jordbruksforskning för norra Sverige, RJN

Norra Sverige är ett av de nordligaste områden i världen där jordbruk bedrivs. Detta ger unika förutsättningar för produktion av livsmedel.

Generellt för norra Sverige gäller att mer än 90 % av den utnyttjade åkerarealen används till odling av vall och fodersäd. Skördarna härifrån bildar basen för den produktion av mjölk och kött som utgör ryggraden i det norrländska jordbruket.

Regional jordbruksforskning för norra Sverige (RJN) är ett FoU-program som funnits sedan år 1996. Under perioden 2021 -2023 ska forskningen inriktas på att

- utveckla bärkraftiga produktionssystem som leder till en ökad produktion och lönsamhet i det norrländska jordbruket. Forskningen ska ge underlag för en hållbar intensifiering av produktionen, med inriktning på produkter som motsvarar konsumenternas behov och önskemål.
- utveckla områdesspecifika produktionsmetoder för biobaserade råvaror som hållbart bidrar till livsmedelsförsörjningen, lokalt, regionalt, nationellt och globalt, att miljömålen uppfylls och som främjar cirkulära livsmedelssystem.
- ge förutsättningar för produktion av råvaror av hög kvalitet för livsmedelsindustri och annan biobaserad industri.
- utveckla robusta produktionssystem för att klara den pågående klimatförändringen, som förväntas ge större variationer i vädret under växtsäsongen och mellan olika år.
- öka samverkan mellan akademi och intressenter för skapande av mervärden inom jordbruket

Foto: Jenny Svinnäs-Gillner, SLU

Samarbetspartners

SLU, VH- och NJ fakulteterna
 Fodercentralen
 Hushållningssällskapet i Jämtlands, Norrbotten/Västerbottens
 och Västernorrlands län
 LRF, norra Sverige
 Lantmännen
 Länsförsäkringar i Jämtland, Norrbotten, Västerbotten och
 Västernorrland
 Norrmejerier
 Piteå kommun
 Region Norrbotten
 Swedbank

Stiftelsen Lantbruksforskning är medfinansier

Kontaktpersoner för RJN

Lars Ericson, Länsstyrelsen Västerbotten, lars.ericson@lansstyrelsen.se
 Margareta Emanuelson, SLU, margareta.emanuelson@slu.se

Mer information

Regional jordbruksforskning för norra Sverige, RJN
www.slu.se/rjn